

Rekviem kedvenc tantárgyamért

Az utóbbi napokban lidérces álmok gyötörnek, ami pusztán magánügy lenne, ha a baj okát nem fellobbanó szakmai kíváncsiságomban kellene keresni. Eddig ugyanis – kénytelen-kelletlen kívülállóként – csak jókora távoból követtem a közoktatás reformjának kacsaringóit, bőven megtapasztalván, hogy a tanügy felkent szakértői a legkevésbé se igénylik a magamfajta egyetemi ember nyilvánvalóan dilettáns észrevételeit. Most azonban, hogy a kiteljesedő reformmú hovatovább az egyetem küszöbét is eléri, némi furfanggal mégiscsak megszereztem az új, kétszintű érettségi vizsgakövetelményeinek munkaanyagát. Bármint kerestem azonban, az érettségi (és egyúttal felvételi) tantárgyak jegyzékében sehogyan se találtam meg azt, amelynek oktatására életem négy évtizedét szenteltem, és amely számtalan diáknemzedék kedvencei közé tartozott: a *földrajzot*. Helyette unalomig ismétlődött a vaskos dokumentumban ez a kissé zavaros szókombináció: *Földünk és környezetünk*.

Tudtam persze, hogy a földrajz – amióta ezt a szót tudós sárospataki tanárok majd' 160 esztendeje először leírták – mindig is Földünkről, mint környezetünkről szólt. Így eleinte arra gyanakodtam, hogy e régi, bevált elnevezés valami kóros átkeresztelési mániának esett áldozatul. Hiába kerestem azonban ilyenféle túlbuzgóság nyomait a tantárgyak listájában: a történelmet ezúttal is történelemnek hívták, nem „múltismeretnek”, és a kémia se vette föl az „elemeink és vegyületeink” nevet. Ezek után beláttam: a névváltoztatás oka csakis valami alapvető, nagy horderejű tartalmi változás lehet. Öreg estig töprengtem ezen, amíg csak el nem aludtam.

Álmomban rémséges dolgokat láttam. Állástalan tanárok ezrei tüntettek a Parlament előtt: elbocsátották őket, hiszen földrajzi diplomájukkal nyilván nem oktathatták a merőben új „Földünk és környezetünk” tantárgyat. Egyetemi földrajztanszékeinket bezárták, minthogy földrajztanárok képzésére immár semmi szükség nem volt. Az oktatókat szélnek eresztették, de távoztukban még láthatták, amint új épület nő ki a földből a régi egyetem tőzsomszédságában, s homlokzatán ez a felirat világít: *Földünk és Környezetünk Intézet*. Azután váltott az álmok kép. Komor tanácssterem következett, benne a magyar ekvivalencia-bizottság tagjai győzködtek brüsszeli kollégáikat arról, hogy a magyar gimnáziumi bizonyítvány nemcsak egyenértékű, hanem magasabb értékű a franciánál meg a németnél, amióta a földrajz tantárgy nem szerepel benne. A brüsszelieliek 99 államból idéztek be szakértőket, de „Földünk és környezetünk” nevű tantárgyról egyikük se hallott. A 99. számú szakértő tanúságtétele közben szerencsére fölbredtem.

Az ismétlődő lidérces álmok végül arra készítették, hogy pszichológushoz forduljak, de ő továbbküldött egy oktatásügyi bennfenteshez. Az illető hölgy kedvesen megnyugtatót: nézzem pozitívan a változásokat. Az igazság az, hogy „Földünk és környezetünk” címszó alatt voltaképp a földrajz él tovább, csak ez így valami okból modernebbül hangzik. Én ugyan ebben a magyarázatban, no meg a jobb hangzásban változatlanul kételkedem, de pozitív hozzáállásomat bizonyítandó, levonom a következtetést a földrajz = Földünk és környezetünk képletből, s e rövid szösszenetet is így írom alá:

Probáld Ferenc egy. tanár
a Magyar Földünk-környezetünk Társaság és a Földünk-környezetünk-tanári Egylet
tiszteleti tagja
ELTE Regionális Földünk-környezetünk Tanszék